

Ольга Василівна Пентій,

завідуюча дошкільного навчального закладу
ясла-садок комбінованого типу №18 м. Умані,
Черкаської області,
м. Умань, Україна

УДК 373.2:091

СТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО, ІНТЕГРОВАНОГО, РОЗВИВАЛЬНОГО ПРОСТОРУ ІГРОВИХ МАЙДАНЧИКІВ

«Мета державної політики щодо розвитку освіти полягає у створенні умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати і примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства»

Автор передает опыт работы педагогического коллектива с одарёнными дошкольниками, через использования системы инновационных игровых технологий развивающего пространства детских площадок.

Ключевые слова: *общение, здоровье, одарённые дети, развитие, движение, ценности.*

Author sends the experience of pedagogical collective work with gifted preschoolers through the using system innovative game technologies of developmental space playgrounds.

Key words: *communication, health, gifted children, development, movement, values.*

Не секрет, що сучасні діти надають перевагу комп'ютерним іграм, телебаченню і менше часу перебувають на свіжому повітрі, рідше цікавляться дворовими рухливими, спортивними іграми з однолітками. Пасивний, малорухливий спосіб життя, обмежене спілкування з природою та друзями веде до погіршення фізичного, психічного та духовного здоров'я підростаючого покоління.

Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» спрямовує увагу педагогів не стільки на стандартизацію обсягу знань, умінь та навичок дітей, скільки на створення належних умов для формування дитячої субкультури, гуманізації взаємин дитини з навколишнім світом. Тому, одним з основних завдань дошкільця стоїть створення розвивального життєвого простору в закладі, забезпечення атмосфери, сприятливої для прогресивного розвитку свідомості та поведінки дошкільника.

«Розвивальними необхідно вважати умови, що підживлюють природні сили дитини, сприяють реалізації нею потенційних можливостей, збагачують знанням основ філософії життя та практичними навичками, вдосконалюють, забезпечують усвідомленість, культурність, міцність, позитивно впливають на становлення особистісного досвіду, формують реалістичні образи світу та власного «Я», елементарну сис-

тему морально-духовних цінностей, корисні гармонійному розвитку, базуються на знанні вікових та індивідуальних можливостей вихованців» [1].

Наш дошкільний заклад «Дзвіночок» побудовано в 1966 році за типовим, шестигруповим проектом. Розташований у затишному, мальовничому куточку центральної частини міста Умані, працює за технологією гуманістичного виховання В. О. Сухомлинського. Великий педагог у своїй Павлівській середній школі значну увагу приділяв створенню естетичного, пізнавального, розвивального середовища.

«Матеріальна база школи (сюди ми відносимо й атмосферу, що оточує дітей) – це, по-перше, необхідна умова повноцінного педагогічного процесу, а, по-друге, засіб впливу на духовний світ вихованців, засіб формування їх поглядів, переконань і звичок. Усе, що оточує дитину, ми використовуємо для її фізичного, розумового, морального та естетичного виховання» [6].

Програма «Я у Світі» рекомендує змінити форми організації освітнього процесу на підгрупові та індивідуальні, забезпечуючи особистісно-орієнтований підхід. То ж розпочали ми діяльність зі створення розвивального середовища, осучаснення предметно-ігрового простору групових кімнат. Зменшення кількості організованих занять змушує значну частину освітніх завдань переносити на ігрові майданчики.

А на цих майданчиках – полігон для біганини та декілька, уцілілих ще з Радянського Союзу, ліан.

Враховуючи погляди В. О. Сухомлинського про вплив краси навколишнього світу на формування духовного світогляду та моральних якостей особистості дитини, ми бажали і створили у ДНЗ атмосферу свята, казки, радості для дітей, щоб кожна дитина почувалася комфортно, захищено, як вдома. Щоб кожна хвилина перебування у дошкільному навчальному закладі була наповнена змістом, сприяла всебічному, гармонійному її розвитку.

При створенні предметно-просторового, розвивального середовища прогулянкових ділянок, ми дотримувалися таких принципів:

- гуманізація, демократизація, особистісна орієнтація педагогічного процесу;
- природовідповідність;
- естетичність, екологічність;
- доцільність для цілеспрямованого, систематичного виконання завдань програми;
- доступність, зручність, безпечність;
- відповідність віковим особливостям та санітарно-гігієнічним вимогам;
- сучасність з врахуванням національних традицій та місцевого колориту;
- різноманітність, оригінальність;
- виховання особистості в процесі діяльності.

«Виховання середовищем, оточуючим середовищем, створеним учнями, речами, які збагачують духовне життя колективу, – це, на наш погляд, одна з тонких сфер педагогічного процесу» [6].

Нами організована творча лабораторія «Руками творяться дива». План творчої лабораторії містив:

- розробку положення конкурсу «Дитячий садок моєї мрії»;
- пошук новинок в оформленні дитячих майданчиків у фахових виданнях;
- цифрових носіях;
- консультації майстрів, спеціалістів;
- опитування дітей, батьків: «Яким би ти хотів бачити свій дитячий садок?»;
- створення банку ідей;
- розробка макетів із залученням батьків;
- виставка макетів;
- втілення ідей в життя на ігрових майданчиках.

Все починається з ідеї. Так і в нашому конкурсі,десь почута, побачена ідея обростала подробицями, вимальовувалась в цікаву форму роботи. Положення до конкурсу містить мету, завдання, зміст, учасників, відповідальних, журі. Положення виставки-конкурсу незмінне, проте, змінною є тематика конкурсу, що вказується у наказі з основної діяльності. Наприклад: етнічний, спортивний, куточок казки.

Ми запровадили участь вихователів, без винятку, у конкурсі. Це не лише випробування власних сил, нагода заявити про себе, порівняти рівень з іншими педагогами-вихователями, а й мотивація до подальших педагогічних пошуків, професійного зростання. Необхідно відзначити постійно зростаючий інтерес

до організації таких конкурсів з боку педагогів-вихователів, батьків і, звичайно, малюків. Дух підготовки до чарівного дійства панує задовго до самої презентації, «...школа майбутнього повинна якнайповніше використовувати для гармонійного розвитку людини все, що дає природа і що може зробити людина для того, щоб природа служила їй» [6].

Відповідно до вимог організації предметно-ігрового простору групами вирішили створити на кожному ігровому майданчику осередки за видами діяльності:

- **природознавчий** – дослідницький, куточок лісу, куточок краси: клумби, рабатки, альпійські гірки, сучасна галявина, ромашкове поле, фонтан;
- **художній** – куточки казки;
- **етнографічний** – млин, криниця, лелечине гніздо, плетені тиночки з глечиками, березовий місточок, вулик;
- **спортивний** – гойдалки, каруселі, ліани, колоди, лави, дуги, гірки;
- **ігровий** – пісочниці, міні-басейн, корабель, машинки, потяг;
- **пізнавальний** – павільйони з інтегрованими картинами та сенсорними, дидактичними завданнями;
- **відпочинку та зняття емоційної напруги** – куточок усамітнення, мрій.

На кожному ігровому майданчику виготовлені різноманітні нестандартні гойдалки сімейного типу, де одразу можуть вміститися від 4 до 10 дітей. Кожна ділянка має власну, не схожу на інших, пісочницю з дашком та тентом, що замикається на ключ. Викликають захоплення каруселі, гірки, будиночки, оригінальне спортивне обладнання, два басейни з фонтанчиком.

Створене розвивально-ігрове середовище на ділянках дає можливість дітям розвиватись за всіма формами активності.

Фізична. «Турбота про здоров'я дитини – це не просто комплекс санітарно-гігієнічних правил... це, насамперед, турбота про гармонійну повноту всіх фізичних і духовних сил і вінцем цієї гармонії є радість творчості» [5]. 60% території нашого закладу займає зелена зона – ялини, берези, черемха, фруктові дерева та кущі, клумби, газони, рабатки, альпійські гірки, сучасна галявина, ромашкове поле, трояндова арка, смородинова і виноградна алеї. Ці насадження створюють специфічний мікроклімат, багатий на кисень та фітонциди. У спекотну днину температура на території нашого закладу на декілька градусів нижча, а в морозну – вища. Вода, що випаровується з басейнів, рясно випадає рососою на рослини, очищаючи їх від пилу.

Насадження зеленої зони протягом останніх десяти років істотно змінило зовнішній вигляд дитячого садка. Ми, разом з батьками та дітьми, робимо, щоб природа слугувала людині. Виготовлені спортивні споруди, каруселі та гойдалки дають можливість нашим дітям перебувати в русі. А куточки усамітнення, мрій, гри з водою та піском знімають емоційну напругу.

Соціально-моральна. «Доброта не може бути знеособленою. Серце дитини не може стати добрим, якщо немає живої істоти – рослини, квітки, людини,

в якій дитина вкладає свої духовні сили» [5]. Створене варіативне, предметне середовище задовольняє спільні і відмінні інтереси хлопчиків та дівчаток. Кожна «подорож до джерела живої думки» не проходить без активної участі дітей у суспільно-корисній праці: виготовлення шпаківень, синичників, догляд за суничною галявиною, квітниками, городами.

Емоційно-ціннісна. «Переживання краси праці починається з того, що дитина радіє життю, цвітінню, зеленому ростку пшениці, який вона виростила своїми руками» [5]. Навчально-виховний процес закладу побудовано так, щоб кожний вид діяльності був емоційно насиченим: словник емоційних настроїв, вправи на емпатію, природотерапія. Цілісність емоційних переживань та формування відчуття прекрасного починається з естетики природного та рукотворного довкілля, гармонійно поєднаного в єдиному ансамблі. Діти, які щодня бачать цю красу, відчувають її, прагнуть берегти і примножувати.

Пізнавальна. «Пізнання дитиною навколишнього світу і себе не повинно бути однобічним. Пізнаючи світ і себе, діти зобов'язані по крихті усвідомлювати відповідальність за матеріальні й духовні цінності, створенні старшими поколіннями» [5]. На кожному ігровому майданчику створено етнографічні куточки, інтерактивні павільйони з інтегрованими завданнями, що дають можливість проводити заняття філософського змісту, а експериментально-дослідницькі ділянки – «уроки мислення в природі». Педагоги-вихователі закладу використовують сучасні методи пізнання навколишнього світу, що пробуджують у дитини допитливість, формують стійкий «інтерес до навчання», бажання самостійно здобувати знання, викликають у дітей РАДІСТЬ відкриття, РАДІСТЬ трудового та розумового напруження, РАДІСТЬ отримання нових знань.

Мовленнєва. «Дитина бачить навколо себе незвичайні, казкові взаємозв'язки між предметами та явищами. У дитячій свідомості твориться казка... дитині хочеться донести свою думку до товаришів, виразити себе в слові» [4]. Куточки казки, інтерактивні завдання павільйонів, спостереження у формі «уроків мислення в природі», «подорожі до джерела живої думки» допомагають вихователям створювати проблемні ситуації, що спонукають дітей до активного мовлення. Діти вчаться висловлювати та відстоювати власну думку, знаходити шляхи розв'язання поставлених завдань: «Зміни початок чи кінець казки», «Використай іншого героя», «Якби я мав килим-літак», «Кого забули запросити», «Склади загадку». Старші дошкільнята, за допомогою мовних ігор, вчаться складати творчі розповіді та казки, самостійно записують їх за допомогою схематичних зображень, ведуть індивідуальні календарі природи. Дописемний період стає схематичним письмом.

Художньо-естетична. «Розуміння і відчуття краси, радості освоєння і творення красивого – одна з важливих передумов того, якою людиною бачить саму себе в створеному нею світі» [5]. Розвивальне

середовище дитячого садочка – це різноманітність об'єктів споглядання та милування. Захоплення і наповнення красою природи викликає потребу самостійно втілювати пережиті враження в образотворчій діяльності, художньому слові, театралізованому дійстві, пластичні рухи. Дає великий простір для збору природного матеріалу, що використовується під час різноманітних виставок, конкурсів: «Гарбузова каша», «Квітковий бал», «Осінній вернісаж». Почуття краси природи, навколишнього світу відкриває перед дитиною власну красу – маленька людина усвідомлює свою гідність.

Творча. «Творчість починається там, де інтелектуальні й естетичні багатства, засвоєні, здобуті раніше, стають засобом пізнання, освоєння, перетворення світу, при цьому, людська особистість, немовби, зливається зі своїм духовним надбанням» [5]. Оптимально наповнена організація розвивального життєвого простору дошкільного закладу сприяє розвитку креативної, творчої особистості. Ми бачимо в кожній дитині винахідника, який прагне відкривати світ і себе у ньому, вмє самостійно здобувати знання, бо добре знає, для чого це необхідно. Вихованці за здібностями, нахилами та уподобаннями, мають можливість обирати осередки для самостійної, творчої діяльності: ігри з водою та піском, створення куточків казки, створення оповідань та казок за результатами спостережень.

Таким чином, середовище нашого ДНЗ нестале і незмінне, а постійно твориться, оновлюється, вдосконалюється, у тому числі, самими вихованцями. Кожен куточок має цілеспрямований вплив на формування багатогранного, творчого, життєво-компетентного образу власного «Я», перетворює дитину з бездумного, байдужого спостерігача природи, у мислячу, дієву, милосердну особистість, яка бачить, розуміє, усвідомлює причинно-наслідкові зв'язки, причетність та значущість у цьому світі. Дитина відчуває себе захищеною, активною, дієвою, отримує насолоду від співучасті у створенні краси. Малюк усвідомлює, що кожен його крок, який робить для задоволення своїх потреб, відображається на цьому середовищі та на інших людях.

Використані літературні джерела

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі». – К.: Світич, 2008. – 430 с.
2. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України від 17.04. 2002р.– № 347/2002.
3. Концепція розвитку дошкільної освіти Черкащини. – К.: Науковий світ, 2001. – 23 с.
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : У 5 т. – Т. 1 – К.: Радянська школа, 1977. – 654 с.
5. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : У 5 т. – Т. 3 – К.: Радянська школа, 1977. – 670 с.
6. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : У 5 т. – Т. 4 – К.: Радянська школа, 1977. – 638 с.